

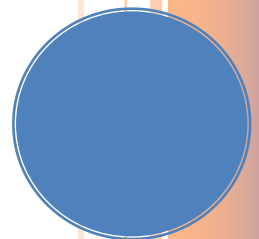
En rapport till socialdepartementet

**22 604 saknade biverkningsrapporter
om skador från ADHD-preparat, som
Concerta/Ritalin bara för år 2022**

Är det säkert och effektivt?

Janne Larsson

2023-09-11

22 604 saknade biverkningsrapporter om skador från ADHD-preparat, som Concerta/Ritalin bara för år 2022

En rapport till socialdepartementet

Vi börjar direkt med slutsatsen av denna lilla enkla studie:

Psykiatriker skriver inte biverkningsrapporter om skador av psykofarmaka – om de inte *måste*.

Läkemedelsverket och Socialstyrelsen vet, men låtsas att man inte gör det. Och vi får mantrat: ”Säkra och effektiva”.

Case in point: Concerta/Ritalin (metylfenidat).

Bakgrund

Vi tar ett steg 11 år tillbaka, till 2012. Och vi finner att psykiatriker vid den tiden *tvingades* berätta om ”otillräcklig klinisk effekt” och skadeverkningar av preparat som Concerta/Ritalin.

Resultatet: Läkemedelsverket fick 2012 in **720 rapporter** där psykiatriker berättar om hur dåligt preparat som Concerta/Ritalin fungerar och **vilka svåra intolerabla biverkningar dessa gett**.

Här är innehållet i 25 av rapporterna (3,5 procent):

- ”Medicineringsförsök ... med metylfenidat (Concerta och Ritalin i olika varianter) i dos upp till 240mg/d [den vanliga dygnsdosen är ca 30 mg/d] utan att ha uppnått stabil och bra effekt, och sedan även med Strattera som blivit dock utsatt efter några dagar p.g.a. kraftiga biverkningar.”
- ”Pat som provat Concerta, Ritalin och Strattera har provats med viss effekt men att biverkningar ... omöjliggjort en vettig dosering.”
- Strattera ... högt blodtryck, Ritalin ... biverkningar i form av isoleringstendens ... känslomässigt avstängd ... panikångestattacker.”
- ”Prövat ... Concerta, Ritalin ... Skakningar, andningssvårigheter. Slöhet och ep-anfall av Strattera.”
- ”Concerta i hög dos ... ångest och nedstämdhet, högt blodtryck ... Ritalin alltmer dysforisk sinnesstämmningsmässigt, hopplöshet, trötthet ...”
- ”Concerta omväxlande med Equasym ... blivit forcerad, taggig, irriterad och dysforisk.”
- ”Concerta ... gav som biverkan panikattacker och hjärtklappning ... Ritalin ... huvudvärk och humörsvängningar.”
- ”Concerta men fick förhöjd ångest. Även provat Ritalina men fick förhöjd pulsfrekvens och andningssvårigheter. Strattera hade ingen effekt.”

- ”Har provat flertal metylfenidat-preparat (Concerta, Ritalin) med svåra biverkningar som följd. Även provat Stratterra med svåra biverkningar.”
- ”Metylfenidat i form av Concerta och Ritalin ... tilltagande ångestattacker, nedstämdhet, döds - och suicidtankar.”
- ”Concerta ... Ritalin ... Allt jämnt kvarstående koncentrationssvårigheter och i takt med ökande dos mer påträngande biverkningar.”
- ”Concerta. Ingen effekt. Blev hyperaktiv plågades av huvudvärk, lättirriterad och aggressiv ... Ritalin ... buksmärtor.”
- ”Concerta ... betydliga biverkningar framförallt när effekten avtog ... kallsvettig, fick frossa, ångest och suicidtankar ... likadant på Ritalin. Stratterra ... orolig, fick ångest och kände sig som i ett rus.”
- ”Har provat Concerta, Ritalin, Stratterra och Voxra. Samtliga har givit intolerabla biverkningar.”
- ” ... aggressiv vid intag av Metylfenidat ... Stratterra ... resulterade i oacceptabel hjärtklappning.”
- ”Concerta och Ritalina som båda gav intolerabla biverkningar i form av humörsvängningar, nedstämdhet, ångest och oro ... provat Stratterra som även den i modesta doser gav intolerabla biverkningar och helt utebliven effekt.”
- ”Provot andra metylfenidat men dålig effekt & försämrats av dessa ... inlagd på tvångsvård efter suicidförsök.”
- ”Stratterra ... oacceptabel biverkning i form av aggressivitet ... Concerta med gränspsykotiska biverkningar.”
- ”Ritalin och Concerta men tyvärr fått svår ångestförstärkning av dessa preparat.”
- ”Prövat metylfenidat ... men mycket svår ångest då läkemedlet gått ut på eftermiddag/kväll. Prövat atomoxetin utan effekt men svår ångest som biverkan.”
- ”Ritalin ... ångestpåslag, svettningar ... Concerta fått depression, ilska och känsla av att vara iakttagen.”
- ”Stratterra ... så småningom ... mer och mer uppvarvad och okoncentrerad... Concerta ... ännu mer uppvarvad och okoncentrerad och blev aggressiv ... Ritalin ... fungerade ... effekten försvann ... Medikinet ... uppvarvad och agiterad.”
- ”Concerta och Medikinet ... ökad ångest ... av Concerta ... även blivit lite paranoid ... Stratterra, förfärligt illamående.”
- ” ... tilltagande livsleda och självmordstankar som prompt försvunnit bara 2 dagar efter att ... slutat med Concerta.”

Men **tvingades** psykiatriker vid den tiden att skriva skaderapporter? Hur kommer det sig att alla dessa uppriktiga, allvarliga berättelser om de så kallade ADHD-preparatens otillräckliga kliniska effekter och skadeverkningar år 2012 inkom till Läkemedelsverket, och att de inte gör det nu?

Borde vi inte se den **dubbla** mängden skaderapporter när nu utskrivningen av preparat som Concerta/Ritalin (metylfenidat) **fördubblats** sedan 2012?

Det borde vi, **men förra året, 2022, inkom noll (!) rapporter om ”otillräcklig klinisk effekt”** av metylfenidat till Läkemedelsverket, och **sammanlagt inkom enbart 38 biverkningsrapporter om samma preparat.**

Och det är här vi kan säga att både Läkemedelsverket och Socialstyrelsen **vet**, men väljer att låtsas som om man inte gör det. Där det enkla budskapet som journalister får, när de frågar om effekt och biverkningar, är att dessa preparat är ”säkra och effektiva” – **men** att det om biverkningar kan finnas ”viss underrapportering”.

Vad Läkemedelsverket och Socialstyrelsen egentligen vet

När det gäller förskrivningen av narkotikaklassade ADHD-preparat var det bara, det amfetaminet närbesläktade, **metylfenidat** (Concerta, Ritalin, Medikinet, Equasym) som var godkänt i Sverige år 2012, och då bara för barn. Psykiatriker kunde skriva ut dessa preparat också till vuxna utan särskilt godkännande, och förväntades då göra det på eget ansvar.

Men om dessa psykiatriker ville skriva ut **amfetamin** (som Metamina, Amfetamin) **måste de i varje särskilt fall** ansöka om licens för detta hos Läkemedelsverket. **Och – här kommer det intressanta – psykiatriker kunde bara få licens för rent amfetamin om de först provat att skriva ut godkända preparat (som de ovan) och funnit att dessa inte fungerar/ger för svåra skadeverkningar.**

Vi har då en potentiell guldgruva för analys i en säkerhetsuppföljning av metylfenidat: de licensansökningar i vilka psykiatriker berättar om effekterna och skadorna av Concerta, Ritalin, etc.

Vi har redan sett exempel på några få procent av de 720 ”rapporterna” som inkom till Läkemedelsverket. Som inte var ”rapporter” i formell mening – utan utförliga beskrivningar av skälen till att aktuella psykiatriker nu ville skriva ut **amfetamin** i stället för icke fungerande eller svårt biverkningsskapande Concerta/Ritalin.

Och dessa 720 rapporter/licensansökningar gällde enbart NYA fall för 2012, alltså personer som stått på preparat som Concerta/Ritalin – som i många fall (se exemplen ovan) provat två, tre eller fyra av de ”godkända läkemedlen”.

Man hade med andra ord kanske först provat Concerta och funnit att drogeffekten efter ett tag minskat och att patienten drabbades av ”intolerabla biverkningar” när dosen höjdes. Man har då gått över till Ritalin, kanske också Medikinet, och efter ett tag funnit exakt samma sak. Nästa steg kan ha varit Strattera (annan läkemedelsklass), där man fått konstatera samma dåliga effekt och svåra biverkningar. Och då återstår bara ett desperat försök med rent amfetamin.

Det här innebär att bakom dessa 720 licensansökningar bara för 2012 dolde sig runt 1500-2 000 oskrivna biverkningsrapporter! Men hör och häpna: Bara sex, säger 6, av de runt 300 svenska psykiatriker som, i många fall utförligt, beskrev dessa ”intolerabla biverkningar” i licensansökningarna hade för 2012 lämnat in en rapport om det till biverkningsregistret – och det i bara 13 fall.

Det här är alltså vad Läkemedelsverket och Socialstyrelsen *egentligen* vet, när man hymlar om god effekt och säkerhet, och lite försiktigt medger att det i den frivilliga biverkningsrapporteringen kan finnas *viss* underrapportering. Där sanningen är att den är ett enda stort falskspel.

Psykiatriker berättar inte om skadeverkningar om de inte *tvingas* till det – och får vi tillägga: inte *tjänar* på det.

Men hur ser det ut 10 år senare?

Vi får närma oss katastrofen lite gradvis. Några jämförelser behövs. Vi kan behöva veta hur många personer totalt som fick **amfetamin** (Metamina, Amfetamin) i Sverige **2012** – och där alltså psykiatriker för varje enskilt fall lämnade in licensansökningar under året eller hade gjort det något år tidigare. Vi ser i läkemedelsregistret att **2563 personer fick amfetamin** det året – varav alltså **720 var nya för året**.

Vi tar ett stort steg framåt, till 2022. **Amfetamin** (med namnen Elvanse, Attentin) har nu godkännande i Sverige. Psykiatriker måste inte längre skriva licensansökningar till Läkemedelsverket i varje enskilt fall och berätta om hur dåligt Concerta/Ritalin fungerat och hur svåra biverkningarna varit, för att få skriva ut amfetamin, som Elvanse och Attentin.

Men, och här kommer det viktiga för fortsättningen: Amfetamin (Elvanse, Attentin) får bara skrivas ut under högkostnadsskyddet/subventionerat, om metylfenidat (Concerta/Ritalin) först har prövats och befunnits ”kliniskt otillräckligt”.

Likheten med 2012 är alltså just denna, man ska ha prövat preparat som Concerta/Ritalin först och funnit att dessa inte fungerar eller ger oacceptabla biverkningar. **Skillnaden** är att man **inte alls är tvingade** att berätta något om dessa tidigare, icke fungerande behandlingsförsök, för Läkemedelsverket.

Och vi kommer tillbaka till rubriken för denna enkla studie: **22 604 saknade biverkningsrapporter om skador från ADHD-preparat som Concerta/Ritalin bara för 2022. Är det ”säkert och effektivt”?**

Så här ser det ut enligt Socialstyrelsens eminenta registerservice (dit personer, inklusive journalister kan vända sig om man vill ha **verkliga** svar, inte bara tomma uttalanden från myndighetens talespersoner):

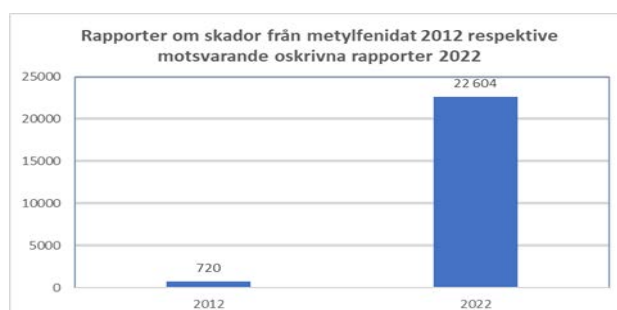
Antal personer (1), samt antalet nya personer (2-4) redovisas per läkemedelskategori. Tre olika definitioner av nya personer år 2022 redovisas enligt nedan.				
	Både N06BA02 och N06BA12	N06BA02	N06BA12	Totalt antal unika personer
1) Totalt antal personer, som har expedieringar av läkemedlen år 2022, oavsett om de är nya eller inte	10212	5070	76941	92223
2) Totalt antal NYA personer år 2022, OAVSETT om tidigare expediering av N06BA04 finns eller inte	1554	3358	23963	28875
3) Totalt antal NYA personer år 2022, som inte heller har någon expediering av N06BA04 upp till tre år före	468	1330	6112	7910
4) Totalt antal NYA personer år 2022, som inte heller har någon expediering av N06BA04 upp till åtta år före	427	703	5103	6233

Vi ser att under 2022 placerades 28 875 NYA personer på amfetamin (i form av Elvanse N06BA12, eller Attentin N06BA02), **att jämföras med antalet NYA tio år tidigare – 720 personer** (vi förutsätter här att det då faktiskt ärligt skrevs licensansökningar i varje enskilt fall).¹

Vi tittar på alla de NYA personer som stått på metylfenidat (som Concerta/Ritalin N06BA04), men som under 2022 överförts till amfetamin (Elvanse, Attentin). Och vi räknar 28 875-6233 och får 22 642. Och tar bort de totalt 38 (!) biverkningsrapporter som Läkemedelsverket *faktiskt* fick in för metylfenidat under 2022.

Återstår 22 604 personer.

Personer om vilka förskrivande psykiatriker inte berättat för Läkemedelsverket eller Socialstyrelsen att den tidigare behandlingen med Concerta/Ritalin inte fungerade/gav oacceptabla biverkningar.

Psykiatriker skriver alltså inte biverkningsrapporter om de inte måste.

Med tillägget: De data vi får från Socialstyrelsen och Läkemedelsverket, att dessa preparat är ”säkra och effektiva” saknar all grund i verkligheten.

Janne Larsson
skribent/researcher
janne.olv.larsson@telia.com

¹ Vi ser också att ansvariga psykiatriker gjorde sig skyldiga till *osant intygande* när de till apoteken uppgav att 6233 av de NYA personer som fick amfetamin 2022 hade fått metylfenidat tidigare – en förutsättning för att amfetaminet skulle subventioneras. Men det är en annan historia, som i sin helhet kan läsas i rapporten ”Läkemedelsbolag tjänade 135 miljoner på bedräglig förskrivning av amfetamin i Sverige under 2022” <https://jannel.se/RapportSocialdepartementetAmfetamin135Miljoner.pdf>